

Role mužů a žen

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2006, v06-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. 11. – 13. 11. 2006</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1092</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.91, OV.90, OV.4</i>
Zveřejněno dne:	<i>8. prosince 2006</i>
Zpracovala:	<i>Klára Procházková</i>

Listopadový výzkum CVVM SOÚ AV ČR zjišťoval mimo jiné představy obyvatelstva ČR o rozdělení rolí mužů a žen v rodině. Na vzdělávání, starosti o rozpočet, pěstování koníčků a kontaktů by se podle výsledků měli podílet oba partneři stejně (tabulka 1). Za spíše mužskou činnost, popřípadě činnost obou, je považováno usilování o kariéru, určitě by ale větší díl měl náležet muži. Vaření je podle mínění lidí doménou ženy. Péče o děti, nakupování a uklízení jsou činnostmi, u nichž okolo poloviny respondentů udává, že by se o ně měli starat oba. Jsou to tedy povinnosti směřované oběma partnerům, spíše ale ženě, což je převládající postoj zbytku obyvatelstva. Naopak finanční zajištění domácnosti je, jak udávají dotázaní, především úkolem muže.

V domácích povinnostech jako je nakupování, úklid, péče o děti a vaření dávají muži přednost ženám, zatímco ženy upřednostňují rozdělení těchto úkolů mezi oba partnery stejnou měrou.

Lidé starší 60 let více souhlasí s tradičním postavením muže a ženy v rodině. Podle jejich názoru by koníčky měl pěstovat spíše muž stejně jako zajišťovat domácnost. Naopak ženy by se podle nich měly věnovat domácím pracím.

Vysokoškoláci většinou souhlasí s tím, aby se v rodině vzdělávali oba partneři. Stejně přistupují i k domácím pracím, starosti o rozpočet a péči o potomky. Je možné říci, že vysokoškolsky vzdělaní jsou častěji než ostatní pro rovnocenné postavení muže a ženy v domácnosti.

Tabulka 1: Představy o rozdělení činností v rodině (v %) ¹

	muž	rozhodně muž	spíše muž	oba stejně	spíše žena	rozhodně žena	žena
nakupovat	1,7	0,5	1,3	49,6	41,2	7,0	48,2
pečovat o děti	0,4	0,2	0,2	55,7	37,7	5,5	43,2
vzdělávat se	17,7	2,5	15,2	77,5	1,0	0,1	1,1
pěstovat koníčky	6,6	0,6	6,0	91,6	0,2	0,0	0,2
zajišťovat domácnost	72,6	20,9	51,7	26,6	0,4	0,1	0,5
být iniciativní v intimním životě	24,5	6,0	18,5	66,5	3,5	1,4	4,9
vařit	1,2	0,4	0,8	21,3	61,4	15,1	76,6
pěstovat kontakty	12,4	1,2	11,2	80,2	3,8	0,3	4,0
starat se o rozpočet	24,3	6,0	18,2	58,1	13,6	3,0	16,6
mít funkce	37,7	4,2	33,5	53,2	1,1	0,2	1,3
uklízet	1,6	0,2	1,4	49,8	37,7	10,5	48,3
dělat kariéru	46,9	10,4	36,4	49,5	0,4	0,1	0,5

*Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Pro úplnost je přiložena tabulka 2 poskytující časové srovnání představ o rozdělení činností v rodině v letech 1998, 2003 a 2006.

¹ Otázka: „ Kdo by měl podle Vás v rodinách a) nakupovat potraviny, b) pečovat o děti, c) dále se vzdělávat, d) pěstovat koníčky, e) finančně zajišťovat domácnost, f) být iniciativní v intimním životě, g) vařit, h) pěstovat společenské kontakty, i) starat se o rodinný rozpočet, j) zapojovat se do společenských funkcí, k) uklízet, l) usilovat o profesní kariéru?“

Tabulka 2: Představy o rozdělení činností v rodině v letech 1998, 2003 a 2006
(v %)

	muž			oba stejně			žena		
	1998	2003	2006	1998	2003	2006	1998	2003	2006
nakupovat	1	1	2	39	45	50	60	54	48
pečovat o děti	0	1	0	51	59	56	49	40	43
vzdělávat se	16	16	18	78	79	77	1	1	1
pěstovat koníčky	10	7	7	87	89	92	0	1	0
zajišťovat domácnost	74	64	73	26	34	27	0	1	0
být iniciativní v intimním životě	27	25	24	61	66	66	6	4	5
vařit	1	2	1	18	20	21	81	78	77
pěstovat kontakty	13	10	12	78	82	80	4	5	4
starat se o rozpočet	17	21	24	57	58	58	26	21	17
mít funkce	41	35	38	48	55	53	1	2	1
uklízet	1	1	2	47	48	50	52	50	48
dělat kariéru	45	39	47	48	54	50	0	1	0

*Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

**výzkumy z července 1998, ledna 2003 a listopadu 2006

Jedna z otázek byla zaměřena na posouzení důležitosti skutečností, které určují, zda je žena považována svým okolím za úspěšnou. Týmž způsobem byl hodnocen i muž. Dotázaní se téměř jednoznačně shodli na významnosti zajištění harmonické rodiny a sladění pracovních a rodinných povinností ženy, 90 % z nich považuje tyto faktory za důležité při určování její úspěšnosti okolím (součet odpovědí „rozhodně důležité“ a „spíše důležité“). Nicméně dosažení významného postavení v zaměstnání u ženy za důležité považuje oproti předchozím hodnotám již jen 61 % dotázaných, dalších 25 % uvádí odpověď „ani důležité, ani nedůležité“.

U mužů na druhou stranu nejčastěji převažuje kladný názor na hodnocení úspěšnosti okolím podle jejich postavení v zaměstnání. 91 % občanů uvádí postavení muže v zaměstnání jako spíše a rozhodně důležité. O něco méně respondentů klade důraz na harmonickou rodinu (84 %) a sladění pracovních a rodinných povinností (79 %).

Obecně lze říci, že lidé ve věku 15 – 29 let ve všech předkládaných skutečnostech pro obě pohlaví častěji volí možnost odpovědi „nevím“. Stejně tak ženy více než muži považují zajištění harmonické rodiny jako kritérium pro hodnocení úspěšnosti za spíše nedůležité. Pokud dotázaní hodnotili sladění práce a rodiny jako rozhodně důležité, byli to mnohdy lidé ve věkovém intervalu 45 – 59 let.

Tabulka 3: Co považují obyvatelé za ukazatele úspěšnosti ženy/muže (v %)²

Rok 2006	rozhodně důležité	spíše důležité	ani tak, ani tak	spíše nedůležité	rozhodně nedůležité	+/-
ŽENA						
postavení v zaměstnání	16,2	45,1	25,8	9,2	2,0	61/11
harmonická rodina	49,9	40,3	6,9	1,2	0,1	90/1
sladění povinností	45,2	46,1	5,4	1,3	0,2	91/2
MUŽ						
postavení v zaměstnání	55,6	35,7	6,6	1,4	0,1	91/2
harmonická rodina	39,2	44,4	11,5	2,6	0,7	84/3
sladění povinností	36,3	42,9	14,9	3,2	1,3	79/8

* Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Při srovnání odpovědí respondentů na stejnou otázku položenou i v roce 2004 (tabulka 4) je patrný posun k vyšší důležitosti u hodnocení úspěšnosti žen i mužů podle postavení v zaměstnání. Opačně důraz na „harmonickou rodinu“ a „sladění povinností“ jako ukazatele úspěšnosti ženy/muže pro okolí mírně poklesl.

Tabulka 4: Co považují obyvatelé za ukazatele úspěšnosti ženy/muže (v %)

Rok 2004	rozhodně důležité	spíše důležité	ani tak, ani tak	spíše nedůležité	rozhodně nedůležité	+/-
ŽENA						
postavení v zaměstnání	15,8	35,2	32,0	13,5	2,3	51/16
harmonická rodina	66,4	28,6	3,2	1,1	0,1	95/1
sladění povinností	59,8	32,9	5,5	0,8	0,1	93/1
MUŽ						
postavení v zaměstnání	36,7	42,9	14,3	4,7	0,8	80/6
harmonická rodina	49,7	38,9	7,4	2,7	0,1	89/3
sladění povinností	49,8	37,4	8,2	2,9	0,3	87/3

* Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

² Otázky: „Jak důležité jsou podle Vás následující skutečnosti pro to, aby byla žena svým okolím považována v životě za úspěšnou? a) Dosažení významného postavení v zaměstnání, b) zajištění harmonické rodiny, c) sladění pracovních a rodinných povinností, d) důležité je něco jiného. Co?“ „Jak důležité jsou podle Vás následující skutečnosti pro to, aby byl muž svým okolím považován v životě za úspěšného? a) Dosažení významného postavení v zaměstnání, b) zajištění harmonické rodiny, c) sladění pracovních a rodinných povinností, d) důležité je něco jiného. Co?“